

MILÉ ČTENÁŘKY, MILÍ ČTENÁŘI,

zdravím Vás v prvním čísle nového ročníku časopisu, už jedenáctého. Začínáme společně druhou dekádu a jsem zvědavá, jak na tom beton, jako materiál, bude, až ji budeme uzavírat.

Když si listuju čísla prvních ročníků časopisu po roce 2000 a těmi z posledních let, je mezi nimi z hlediska obsahu podstatný rozdíl. Co jsme před deseti lety věděli o vysokopevnost-

ních betonech – že je snad někde vyvíjejí, ale nás jako by se to netýkalo, samozhnutitelné betony na tom nebyly o mnoho lépe, možná někteří technologové si v laboratořích opatrně zkoušeli, zda ten beton opravdu poteče bez vibrování, když ho namíchají tak, jak se na konferencích přednáší. A plochy pohledových betonů si dovolilo jen pár výstředních nadšenců, kteří našli společnou řeč s architekty, ale dodavatel stavby z nich byl převážně nešťastný, i když se dušoval, že s pohledovým betonem už má zkušenosti.

Dnes jsou samozhnutitelné betony užívány v některých prefách více než běžný beton. Ukázalo se, že jejich dobré vlastnosti mohou převážit i jejich vyšší cenu. Jsou dodávány i do konstrukcí stavěných monolitickou technologií, protože se opravdu dostanou do míst, kam by se běžný beton s největší pravděpodobností ani při pečlivém hutnění nedostal. Postupně se objevují v konstrukcích vysokopevnostní betony a ukazuje se, že jejich vyšší jednotková cena nemusí vždy celou stavbu úměrně zdrazit, neboť objem uloženého kvalitního betonu je významně menší. To má všechny možné souvislosti, které lze využít v argumentacích o udržitelném rozvoji, snižování uhlíkové stopy... Stavby z pohledového betonu se postupně objevují v sídlech, městech a vesnicích, a je zajímavé, že tam, kde přijali jednu veřejnou budovu s pohledovým betonem, se přiznaný beton brzy objevuje znovu na dalších. Jakoby se místní po seznámení se s ním, přestali betonu bát. A tak jako v zemích „betonově“ rozvinutých před osmdesáti lety, teď i u nás se beton objevuje na církevních stavbách. Církev jakoby se chtěla vymanit ze svého konzervativního závoje, nabízí veřejnosti, i nevěřící, moderní stavby z betonu ve veřejném prostoru.

Co bude na poli betonu za dalších deset let? Myslím, že v naší republice se budeme dále zvolna osmělovat a zkoušet to, co si v zahraničí už ověřili a potvrdili jako přínosné. Mohlo by to probíhat rychleji, podmínkou je však zájem veřejnosti.

Předvolební kampaně loňského supervolebního roku mne příliš optimismem nenaplňily. Z plakátů různých politických stran se nesla hesla o omezování množství betonu a nahrazování ho všemožnou zelení. Ta hesla byla naprostý nesmysl, po shrabaném listí se jezdit nedá, nebylo tedy třeba se jimi zabývat. Proč v nich ale to negativní zastupoval beton? Proč se v nich nehorovalo proti oceli, zdivu nebo sklu? Proč u nás předražené státní zakázky a možnou korupci nahrazuje ve volebních heslech beton? Proč je slovo beton používáno ve zkratce nadpisu článku pro označení arogance, síly a hrubosti i v poměrně renomovaných společenských týdenících?

Ti, kteří přemýšlejí nad tím, proč a jak se lidská společnost vyvíjí, říkají, že si své zážitky, svou spokojenost či nespoko-

jenost v životě promítáme do hmotných věcí, které nás obklopují. Přestože masová panelová výstavba v šedesátých až osmdesátých letech přinesla pro mnoho rodin zvýšení kvality jejich života z hlediska vybavenosti bytu (tekoucí teplá voda, vytápění), změnila jim i osobní život. Z tradičních vesnických společenství se dostali do zcela nového prostředí, kde museli radikálně změnit svůj způsob života. Nový byl sice pohodlnější, ale byl taky zajímavější? Lidé přišli o své činnosti, které pro ně byly i určitou realizací a relaxací po práci. Pro mnohé další byl život na sídlištích nesnadný z pohledu obtížné identifikace s jednotvárným, uniformním prostředím, které mohli jen obtížně ovlivnit k lepšímu, zato vandalismus a devastace probíhaly poměrně snadno. Obyvatelům panelových domů se tedy žilo snadněji, ale to nedává jistotu, že také celkově spokojeněji, a tím kvalitněji. Stejně jako se být v paneláku nedal předělat po svém tak, jako to bylo možné v cihelném domě, nedalo se ani v životě nic moc měnit. O všem rozhodovala strana a vláda; mluvila i do těch sídlišť a většinou je nevylepšila. Pro mnohé se stal beton, který je doma obklopoval, symbolem té doby, žádané průměrnosti a všeobecné nespokojenosti. Porevoluční obrat k architektuře předválečné nebyl způsoben jen její v celku lepší kvalitou, ale i zážitky a vzpomínkami, přímými i zprostředkovanými, na dobu, kdy se každý rozhodoval sám za sebe a za své rozhodnutí nesl svou zodpovědnost. Sice se zdá, že už jsme někde jinde, oslavili jsme dvacet let od revoluce, ale životní stereotypy přežívají generace. Ty velké plakáty, z kterých na nás několik týdnů shlíželi uchazeči o naše hlasy, v nás měly prostřednictvím betonu vyvolat negativní emoce a nalákat nás na zelenější, zdravější a zajímavější perspektivy.

V čísle, které právě otevíráte, vám představujeme několik staveb různého typu: památník, divadlo, muzeum umění, obchodní dům, centrum autobusové veřejné dopravy a rodinný rekreační objekt v horách. Všechny mají silný vnitřní náboj, tj. mají genius loci. Jsou to stavby z betonu a beton je přiznaný, nezakrytý, pohledový. Betonové povrchy jsou různé od syrových, hrubých režných až po jemné krajkoví. Vždy je však ten betonový povrch součástí celkového výrazu stavby a vyjadřuje prostřednictvím invence architekta přání stavebníka. Individuálnost, aktivita, svoboda rozhodování a tvořivost si o použití betonu přímo říkaly, žádný jiný materiál by nebyl schopen naplnit představu tak, jako beton. Až se i u nás stane beton materiálem s touto symbolikou, přestanou mít předvolební plakáty z loňského roku smysl. Kvalita materiálu a kvalita odvedené práce v tomto procesu mají svou roli, stejně důležitá je však i změna myšlení. Zvládneme to za deset let?

Přeji Vám po studené zimě krásné slunečné jaro a brzký rozjezd stavební sezony. Budeme pro Vás připravovat i nový ročník časopisu tak, aby byl zdrojem inspirace, poučení a snad i trochu zábavy.

Jana Margoldová